

2 8 MAR. 2017

KRAJOWA IZBA BIEGŁYCH REWIDENTÓW

KRAJOWA KOMISJA NADZORU

00-175 Warszawa, Al. Jana Pawła II 80

tel./fax 22 637 30 81-84, e-mail: biuro@kibr.org.pl

Warszawa, dnia 28 marca 2017 r.

NSN-20170328-004

Pan

Wiesław Janczyk

Wiceminister Finansów

Przewodniczący Komisji Nadzoru Audytowego

ul. Świętokrzyska 12

00 – 916 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

zgodnie z przepisami art. 27 ust. 6 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1000 z późn. zm.), przy niniejszym piśmie przekazuję roczne sprawozdanie Krajowej Komisji Nadzoru z wykonania planów kontroli w roku 2016.

Pocztą z załącznikiem,

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Komisji Nadzoru

Antoni Kwasiborski
Antoni Kwasiborski

KibR

KRAJOWA IZBA REGENTÓW REWIDENTÓW

25 lat

Krajowa Komisja Nadzoru

SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA PLANÓW KONTROLI ZA 2016 r.

Warszawa, marzec 2017 r.

Spis treści

	Str.
1. Wprowadzenie	3
1.1. Informacje o Krajowej Komisji Nadzoru i jej zadaniach	3
1.2. Przedmiot sprawozdania	3
1.3. Skróty stosowane w sprawozdaniu	4
2. Kontrole w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego	5
2.1. Plan kontroli i jego wykonanie	5
2.2. Ważniejsze ustalenia kontroli	5
2.2.1. Efektywność systemów kontroli jakości	5
2.2.2. Jakość dokumentacji rewizyjnej	5
2.2.3. Prawdliwość działania podmiotu uprawnionego	8
2.2.4. Zastrzeżenia wnoszone do protokołów kontroli przez podmioty uprawnione	8
2.3. Postępowanie pokontrolne z inicjatywy Krajowej Komisji Nadzoru	9
2.3.1. Zalecenia pokontrolne i kontrola realizacji zaleceń	9
2.3.2. Wnioski do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko biegłym rewidentom	9
2.3.3. Wnioski do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów o ukaranie podmiotu	9
2.4. Zatwierdzanie wyników kontroli przez Komisję Nadzoru Audytowego i postępowanie pokontrolne na żądanie tego Organu	10
3. Kontrole w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych w pozostałych podmiotach (nie wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego)	11
3.1. Plan kontroli i jego wykonanie	11
3.2. Ważniejsze ustalenia kontroli i postępowanie pokontrolne	12
4. Doskonalenie zawodowe kontrolerów i wizytatorów Krajowej Komisji Nadzoru	13
5. Współpraca międzynarodowa	14
5.1. Udział Krajowej Komisji Nadzoru w wykonywaniu zadań wchodzących w skład <i>Action Plan</i> dofinansowywanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy	14
5.2. Udział przedstawicieli Krajowej Komisji Nadzoru w warsztatach Sieci Zapewnienia Jakości - Quality Assurance Network-Audit (QAN -.Audit)	14

1. Wprowadzenie

1.1. Informacje o Krajowej Komisji Nadzoru i jej zadaniach

Krajowa Komisja Nadzoru jest niezależnym organem Krajowej Izby Biegłych Rewidentów, powoływanym przez Krajowy Zjazd Biegłych Rewidentów na czteroletnie kadencje do wykonywania zadań związanych z nadzorem nad zapewnieniem jakości pracy biegłych rewidentów i firm audytorskich.

Głównym zadaniem Krajowej Komisji Nadzoru jest sprawowanie kontroli nad przestrzeganiem przepisów i procedur związanych z wykonywaniem czynności rewizji finansowej przez biegłych rewidentów oraz działalnością podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych, w tym przeprowadzanie kontroli:

- 1) systemu wewnętrznej kontroli jakości w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych,
- 2) zgodności działalności podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych z przepisami prawa;
- 3) dokumentacji rewizyjnej z wykonanych czynności rewizji finansowej, w tym zgodności z obowiązującymi standardami rewizji finansowej i wymaganiami dotyczącymi niezależności,
- 4) ilości i jakości wykorzystywanych zasobów kadrowych,
- 5) naliczonego wynagrodzenia za czynności rewizji finansowej.

Kontrole w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego przeprowadzali kontrolerzy zatrudnieni w Krajowej Izbie Biegłych Rewidentów, zaś kontrole w pozostałych podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych – wizytatorzy Krajowej Komisji Nadzoru, na podstawie umów cywilnoprawnych. Kontrole były przeprowadzane według ustalonych procedur dostępnych na stronie internetowej Krajowej Izby Biegłych Rewidentów.

W 2016 roku w skład Krajowej Komisji Nadzoru wchodziło:

- Antoni Kwasiborski, jako przewodniczący,
- Jacek Wegner, jako zastępca przewodniczącego,
- Władysław Fałowski, Jadwiga Godlewska i Stefan Wójcicki, jako członkowie.

Krajowa Komisja Nadzoru obradowała w 2016 roku na 20 posiedzeniach o sprawach istotnych dla jej działalności.

1.2. Przedmiot sprawozdania

Oprócz wymaganego prawem sprawozdania z wykonania planów kontroli: w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego oraz w pozostałych podmiotach, niniejszy dokument zawiera także informacje o niektórych innych działaniach Krajowej Komisji Nadzoru w 2016 roku.

1.3. Skróty stosowane w sprawozdaniu

W sprawozdaniu użyto niżej wyjaśnionych skrótów:

skrót	nazwa zastępowana skrótem
JZP	jednostka zainteresowania publicznego,
KIBR	Krajowa Izba Biegłych Rewidentów,
KNA	Komisja Nadzoru Audytowego,
KKN lub Komisja	Krajowa Komisja Nadzoru,
KRBR	Krajowa Rada Biegłych Rewidentów,
KRD	Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny,
SKJ	system kontroli jakości,
KSRF	krajowe standardy rewizji finansowej,
MSB	Międzynarodowe Standardy Badania
podmiot uprawniony lub podmiot lub firma audytorska	podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych,
ustawa	ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1000 ze zm.)

2. Kontrole w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego

2.1. Plan kontroli i jego wykonanie

Plan na rok 2016 kontroli w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej w JZP obejmował 54 podmioty. Do planu zostały włączone podmioty uprawnione:

- o największym udziale w rynku usług audytorskich, zaliczone do tzw. "wielkiej czwórki", zgodnie z przyjętą zasadą, że miały być one kontrolowane corocznie,
- dla których 2016 rok był ostatnim rokiem w obligatoryjnym 3-letnim cyklu kontroli,
- wykonujące rzeczywiście czynności rewizji finansowej w JZP – zidentyfikowane w wyniku kontroli przeprowadzonych przez wizytatorów,
- wskazane w zaleceniu KNA.

Jeden podmiot figurujący w planie kontroli został, na jego wniosek, skreślony z listy podmiotów uprawnionych, w związku z czym nie została w nim przeprowadzona kontrola. Pozostałe zadania planowe zostały wykonane. Do końca 2016 r. przekazano do KNA, w obowiązujących terminach, raporty ze wszystkich kontroli przeprowadzonych w 2016 roku.

W wyniku zalecenia KNA, w roku 2016 wszczęto 1 kontrolę pozaplanową. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Komisja wysłała do podmiotu wystąpienie pokontrolne oraz złożyła 1 wniosek do KRD. Ponadto, na żądanie KNA został złożony do KRBR wniosek o ukaranie Podmiotu oraz dodatkowy wniosek do KRD.

2.2. Ważniejsze ustalenia kontroli

2.2.1. Efektywność systemów kontroli jakości

Zakres kontroli SKJ obejmował zaprojektowanie, wdrożenie oraz skuteczność działania systemu. Nieprawidłowości w zakresie SKJ stwierdzono w 12 podmiotach, tj. w 23% skontrolowanych podmiotów (w roku 2015 w 10 podmiotach, tj. w 18% skontrolowanych podmiotów).

Najczęstsze nieprawidłowości dotyczyły niekompletności zaprojektowania odpowiednich zasad i procedur w poszczególnych elementach SKJ, a także braku zapewnienia przez kierownictwo podmiotu skutecznego działania SKJ w obszarach:

- przyjmowania i kontynuacji zleceń,
- wymogów etycznych,
- realizacji zleceń, w tym w przeglądu jakości zlecenia,
- zarządzanie kadrami, w tym wyznaczania kluczowego biegłego rewidenta i członków zespołu do przeprowadzania badania
- monitorowanie.

2.2.2. Jakość dokumentacji rewizyjnej

Liczbę kontrolowanych dokumentacji badania sprawozdań finansowych, na tle liczby kontroli przeprowadzonych w latach 2014-2016, podano w tabeli 1.

Tabela 1

Kontrole planowe w latach 2014-2016
w podmiotach wykonujących czynności rewizji finansowej na rzecz JZP

	2016	2015	2014
Liczba kontroli	53	55	50
Liczba kontrolowanych dokumentacji	153	196	187

Kontrolą objęto łącznie 153 dokumentacje rewizyjne sporządzone przez 132 biegłych rewidentów (w 2015 r. odpowiednio: 196 dokumentacji i 163 biegłych rewidentów). Próba dokumentacji rewizyjnej była ustalana zgodnie z postanowieniem KKN w sprawie wyboru i liczby dokumentacji badań sprawozdań finansowych do weryfikacji podczas kontroli podmiotu uprawnionego.

Przy doborze dokumentacji do próby uwzględniano, czy:

- dokumentacja dotyczyła badania sprawozdania finansowego JZP; to kryterium było wiodące z uwagi na fakt, że ryzyko wydania niewłaściwej opinii i raportu w przypadku wykonywania czynności rewizji finansowej na rzecz JZP, może być znaczące dla szerokiego grona interesariuszy,
- dokumentacja została sporządzona przez kluczowego biegłego rewidenta, który wykonuje znaczącą liczbę czynności rewizji finansowej w imieniu kontrolowanego podmiotu,
- osoba przeprowadzająca przegląd jakości zlecenia była powiązana z podmiotem umową o pracę, czy też umową cywilno-prawną, tak by uzyskać potwierdzenie stosowania standardów wewnętrznej kontroli jakości zleceń realizowanych przez pracowników i innych biegłych rewidentów.

Liczebność próby wynosiła od 1 do 5 dokumentacji badania sprawozdań finansowych (w niektórych przypadkach ulegała ona zwiększeniu, w porównaniu ze stosownym wymogiem, w wyniku indywidualnych decyzji KKN).

Strukturę kontrolowanych dokumentacji badania z punktu widzenia jednostki, której sprawozdanie finansowe było przedmiotem badania, ilustruje tabela 2 na kolejnej stronie.

W 71 dokumentacjach badania sprawozdań finansowych skontrolowanych w 26 podmiotach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Liczba stwierdzonych nieprawidłowości wyniosła ogółem 212 (w roku 2015 stwierdzono 115 nieprawidłowości). Informacje na temat przedmiotu częściej stwierdzanych nieprawidłowości przedstawiono w tabeli 3 na kolejnej stronie.

Tabela 2

Dokumentacje rewizyjne objęte kontrolą w latach 2014-2015, wg rodzaju jednostek

Wyszczególnienie	2016	2015	2014
JZP, w tym:	86	127	142
banki	25	26	35
<i>w tym banki spółdzielcze</i>	24	24	26
spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	10	6	26
fundusze inwestycyjne	3	3	3
domy maklerskie	1	3	1
zakłady ubezpieczeń	0	6	4
OFE, PTE	0	0	0
spółki publiczne	47	83	73
pozostałe jednostki (nie JZP)	67	69	45
Razem	153	196	187

Tabela 3

Częściej stwierdzane nieprawidłowości w dokumentacji badania sprawozdań finansowych

Zakres dokumentacji rewizyjnej	Liczba nieprawidłowości	udział % w nieprawidłowościach ogółem (tj. w 212)	udział % w skontrolowanych dokumentacjach ogółem (tj. w 153)	liczba podmiotów, w których wystąpiła nieprawidłowość	udział % w skontrolowanych podmiotach ogółem (tj. w 53)
Oświadczenia kierownika jednostki	25	12%	16%	8	15%
Planowanie	39	18%	16%	13	25%
Udokumentowanie badania stwierdzeń (ust. 13 KSRF 1)	40	19%	14%	14	26%
Badanie sprawozdania z działalności jednostki	16	8%	10%	12	23%
Prawidłowość opinii i raportu	14	7%	9%	11	21%
Prawidłowość zbadanego sprawozdania finansowego	9	4%	6%	9	17%
Zdarzenia po dacie bilansu	10	5%	6%	7	13%
Nadużycia, błędy i naruszenia prawa	9	4%	6%	6	11%
Transakcje ze stronami powiązanymi	8	4%	5%	6	11%
Zobowiązania warunkowe i roszczenia	6	3%	4%	4	8%

Ponadto stwierdzono:

- w 10 przypadkach niepoprawność opinii z uwagi na zagrożenie kontynuacji działalności i nienależyte uwzględnienie specyfiki badania instytucji finansowych,
- w 4 przypadkach niekompletność raportu,
- w 3 przypadkach wady dokumentacji badanie zdolności jednostki do kontynuacji działalności i współpracy biegłego rewidenta z komitetem audytu.

2.2.3. Prawidłowość działania podmiotu uprawnionego

W 42 podmiotach nie stwierdzono nieprawidłowości (w roku 2015 – w 49).

Informacje o stwierdzanych nieprawidłowościach zamieszczono w tabeli 4 – łącznie stwierdzono 17 nieprawidłowości (w roku 2015 stwierdzono ich 12).

Tabela 4

Obszary nieprawidłowości w zakresie działania podmiotu uprawnionego

Zakres kontroli działania podmiotu uprawnionego	liczba nieprawidłowości ogółem (tj. 53)	% podmiotów
Poprawność sprawozdania, o którym jest mowa w art. 87 ust. 1 ustawy	4	8%
Kompletność i terminowość publikacji sprawozdania z przejrzystości	3	6%
Kompletność i zgodność danych wykazanych na liście podmiotów	3	6%
Zgodność działalności podmiotu z art. 48 ustawy	2	4%
Zgodność składu organów z wymogami z art. 47 ustawy (dotyczy spółek kapitałowych i osobowych).	2	4%
Prawidłowość wpłat rocznej opłaty z tytułu nadzoru	1	2%
Poprawność sprawozdania, o którym jest mowa w art. 49 ust. 3 ustawy	1	2%
Posiadanie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności	1	2%

2.2.4. Zastrzeżenia wnoszone do protokołów kontroli przez podmioty uprawnione

Zastrzeżenia do protokołów kontroli, dotyczące wielu kategorii nieprawidłowości, a głównie nieprawidłowości stwierdzonych w dokumentacji rewizyjnej, wniosło 10 podmiotów. W efekcie analizy zastrzeżeń, we wszystkich przypadkach Komisja podtrzymała zasadność stwierdzenia nieprawidłowości.

W tabeli 5 przedstawiono liczbę zastrzeżeń wniesionych do protokołów kontroli przez podmioty uprawnione w latach 2015 - 2016 na tle liczby kontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości oraz liczbę zastrzeżeń uznanych przez KKN.

Tabela 5

Liczba zastrzeżeń wniesionych przez podmioty w latach 2015 – 2016
na tle liczby kontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości
oraz liczba zastrzeżeń uznanych przez KKN

Rok kontroli	Liczba podmiotów, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba podmiotów wnoszących zastrzeżenia	Liczba podmiotów, których zastrzeżenia zostały uznane
2016	30	10	0
2015	26	10	0

2.3. Postępowanie pokontrolne z inicjatywy Krajowej Komisji Nadzoru

2.3.1. Zalecenia pokontrolne i kontrola realizacji zaleceń

W przypadku stwierdzenia w toku kontroli istotnych nieprawidłowości, Komisja niezwłocznie kierowała do podmiotu uprawnionego zalecenia, wyznaczając termin usunięcia nieprawidłowości. W 2016 roku zlecenia pokontrolne zostały wydane 30 podmiotom (w 2015 r. – 26 podmiotom).

Po upływie wyznaczonego terminu, kontrolerzy przeprowadzili 20 kontroli realizacji zaleceń, stwierdzając ich wykonanie.

2.3.2. Wnioski do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko biegłym rewidentom

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2016 roku, Komisja złożyła do KRD wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec 14 biegłych rewidentów.

W roku 2016 skierowano też do KRD 1 wniosek po kontroli przeprowadzonej w 2015 r.

Każda propozycja wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec biegłego rewidenta była indywidualnie rozpatrywana przez KKN. Wniosek do KRD o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego był kierowany w przypadkach znaczącego, niebudzącego wątpliwości naruszenia standardów rewizji finansowej, zasad niezależności lub etyki zawodowej. Do przypadków tych należały w szczególności:

- brak udokumentowania badania lub badania istotnych obszarów sprawozdania finansowego,
- nieodpowiednie lub niewystarczające udokumentowanie badania,
- wadliwość opinii w związku z oceną zdolności jednostki do kontynuowania działalności.

2.3.3. Wnioski do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów o ukaranie podmiotu

Po zatwierdzeniu przez KNA raportu z kontroli, KKN kierowała do KRBR zaproponowane w raporcie wnioski do KRBR o ukaranie podmiotu.

Zamiarem Komisji, wyrażonym w postanowieniach o sposobie zakończenia kontroli przeprowadzonych w 2016 r., było złożenie do KRBR 6 wniosków o ukaranie podmiotu uprawnionego karą pieniężną. W wyniku zatwierdzenia przez KNA w 2016 r. raportu z kontroli z 2014 r. do KRBR skierowano 1 wniosek.

2.4. Zatwierdzanie wyników kontroli przez Komisję Nadzoru Audytowego i postępowanie pokontrolne na żądanie tego Organu

Raporty z kontroli podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej na rzecz JZP, podlegają zatwierdzeniu przez KNA. Stan zaawansowania zatwierdzania przez KNA raportów z kontroli ilustruje tabela 6.

Tabela 6

Zaawansowanie zatwierdzania przez KNA raportów KKN wg stanu na 31 grudnia 2016 r.

Status raportów	Raporty z kontroli wykonanych w 2016 r.	Raporty z kontroli wykonanych w 2015 r.	Raporty z kontroli wykonanych w 2014 r.
Zatwierdzone bez zmian	4	17	20
Zatwierdzone po wprowadzeniu zmian	1	2	10
Odmowa zatwierdzenia raportu	-	-	2
W toku zatwierdzania	48	36	18
Razem	53	55	50

Wnioskowane przez KNA zmiany w raportach z kontroli dotyczyły głównie żądania złożenia lub modyfikacji wniosków do KRD o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko biegłemu rewidentowi i/lub wniosków do KRBR o ukaranie podmiotu uprawnionego. Na żądanie KNA Komisja złożyła:

- do KRD 22 wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko biegłemu rewidentowi, w tym: 1 w wyniku kontroli planowej przeprowadzonej w 2016 r., 1 w wyniku kontroli planowej przeprowadzonej w 2015 r. oraz 20 w wyniku kontroli planowych przeprowadzonych w 2014 r.,
- do KRBR 5 wniosków o ukaranie podmiotu uprawnionego, w tym 1 w wyniku kontroli przeprowadzonej w 2013 r. oraz 4 z w wyniku kontroli przeprowadzonych w 2014 r.

3. Kontrole w podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych w pozostałych podmiotach (nie wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego)

3.1. Plan kontroli i jego wykonanie

Plan kontroli obejmował 278 podmiotów nie wykonujących czynności rewizji finansowej w JZP, dobranych do planu z uwzględnieniem czynników ryzyka i ustawowego cyklu kontrolnego. W planie kontroli uwzględniono:

- podmioty, o których informacje wskazywały na ryzyko zagrożenia wymaganej jakości badań sprawozdań finansowych (np. duża liczba badań przypadających na jednego kluczowego biegłego rewidenta, niskie ceny badania sprawozdań finansowych),
- wszystkie podmioty, w których z ważnych przyczyn w 2015 roku przełożono kontrolę na rok 2016 lub w wyniku poprzedniej kontroli rok 2016 został wskazany do przeprowadzenia ponownej kontroli ze względu na wagę uprzednio stwierdzonych nieprawidłowości,
- wszystkie podmioty, w których ostatnia kontrola była przeprowadzona w roku 2010
- część podmiotów, w których ostatnia kontrola była przeprowadzona w roku 2011 i według ostatniego dostępnego sprawozdania podmiotu wykonał on więcej niż trzy badania,
- część podmiotów, które w poprzednich latach były kontrolowane jako badające JZP, a w czasie sporządzania planu kontroli nie miały takiego statusu.

W 2016 roku skontrolowano 252 podmioty. Kontroli planowych nie przeprowadzono w 26 podmiotach wobec:

- skreślenia z listy podmiotów uprawnionych – w 14 przypadkach,
- przełożenia kontroli na rok 2017 (np. choroba biegłego rewidenta) – w 7 przypadkach,
- informacji o wykonywaniu czynności rewizji finansowej na rzecz JZP – w 2 przypadkach,
- niedopuszczenia do przeprowadzenia kontroli – w 2 przypadkach, w których Komisja skierowała do KRBR zawiadomienie o niepoddaniu się kontroli,
- powzięcia, przed kontrolą, informacji o śmierci biegłego rewidenta prowadzącego działalność gospodarczą – w 1 przypadku.

Poddawane kontroli dokumentacje badania dobierano, biorąc pod uwagę ocenę ryzyka. Szczególną wagę Komisja przykładła do obligatoryjnego uwzględniania w kontroli dokumentacji badania sprawozdań finansowych spółek, których akcje są notowane w alternatywnym systemie obrotu. Działania Komisji uwzględniały sygnały otrzymywane od kierownictwa Giełdy Papierów Wartościowych.

Plan kontroli zrealizowano zgodnie z założonym harmonogramem.

W 2016 roku przeprowadzono jedną kontrolę pozaplanową. KKN podjęła decyzję o jej przeprowadzeniu w związku z niepełnym wykonaniem przez podmiot zaleceń po kontroli planowej przeprowadzonej w roku 2015. Kontrolę zakończono wydaniem zaleceń, wnioskiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, wnioskiem do KRBR o ukaranie podmiotu uprawnionego oraz zapowiedzią kontroli w roku 2017.

3.2. Ważniejsze ustalenia kontroli i postępowanie pokontrolne

W toku kontroli przeprowadzonych w 64 podmiotach uprawnionych nie wykonujących czynności rewizji finansowej w JZP nie stwierdzono nieprawidłowości. Struktura nieprawidłowości dostrzeżonych w pozostałych kontrolach była zbliżona do struktury nieprawidłowości przedstawionej w tabeli 3 na stronie 7 oraz w tabeli 4 na stronie 8.

W wyniku 188 kontroli, w których stwierdzono istotne nieprawidłowości, KKN skierowała do 187 podmiotów uprawnionych zalecenia pokontrolne (do jednego podmiotu zalecenia nie zostały skierowane z powodu skreślenia podmiotu z listy podmiotów uprawnionych), a także postanowiła złożyć:

- 39 wniosków do KRД o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko biegłym rewidentom z 31 podmiotów uprawnionych,
- 19 wniosków do KRBR o nałożenie na podmiot uprawniony kary pieniężnej,
- 2 wnioski do KRBR o nałożenie na podmiot uprawniony kary pieniężnej i podanie do publicznej wiadomości informacji o nałożeniu kary,
- 1 wniosek o orzeczenie czasowego zakazu wykonywania czynności rewizji finansowej przez podmiot uprawniony,
- 5 wniosków o skreślenie podmiotu z listy podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych,
- 1 wniosek o skreślenie podmiotu z listy podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych i i podanie do publicznej wiadomości informacji o skreśleniu,

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2015 r., KKN złożyła w 2016 r.:

- 28 wniosków do KRД o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko biegłym rewidentom z 21 podmiotów uprawnionych,
- 24 wnioski do KRBR o nałożenie na podmiot uprawniony kary pieniężnej,
- 1 wniosek o orzeczenie czasowego zakazu wykonywania czynności rewizji finansowej przez podmiot uprawniony i podanie do publicznej wiadomości.

4. Doskonalenie zawodowe kontrolerów i wizytatorów Krajowej Komisji Nadzoru

KKN przeprowadziła w 2016 roku 4 szkolenia:

- 1) w styczniu (4 godziny) dla kontrolerów (uczestniczyło 8 osób), dotyczące dokumentacji przekazywanej do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, niektórych wzorów korespondencji, wykazu nieprawidłowości, sposobów archiwizacji, zasad edytorskich oraz spraw organizacyjnych dotyczących noclegów i dojazdów na kontrole,
- 2) w lutym (5 godzin) dla wszystkich kontrolerów i wizytatorów, z programem obejmującym tematykę zasad przeprowadzania kontroli, a ponadto:
  - powołanie wizytatorów KKN na rozpoczętą kadencję Komisji, przyjęcie od wizytatorów przyrzeczenia, oraz wręczenie przez Krzysztofa Burnosa – Prezesa KRBR odznak samorządowych wizytatorom,
  - przypomnienie elementów strategii KKN i podziału zadań pomiędzy członków KKN,
- 3) w kwietniu (28 godzin) dla wszystkich kontrolerów i wizytatorów, przy udziale niektórych członków innych organów KIBR a także przedstawiciela Biura Komisji Nadzoru Audytowego, z programem obejmującym m.in.:
  - procedury kontroli SKJ, kontroli dokumentacji badań sprawozdań finansowych, w tym sprawozdań skonsolidowanych oraz kontroli formalno-prawnych (w tym praktyczne formułowanie nieprawidłowości i ich kwalifikowanie do istotnych i nieistotnych),
  - sposób wykorzystywania wzorów dokumentów do formułowania finalnych dokumentów kontroli,
  - organizację pracy w zespołach wizytatorów i współpracę z członkami KKN nadzorującymi kontrole,
  - specyfikę kontroli dokumentacji badania sprawozdania finansowego małej jednostki,
- 4) w listopadzie (20 godzin) szkolenie na temat konsolidacji sprawozdań finansowych z uwzględnieniem aspektu kontroli badania skonsolidowanych sprawozdań finansowych przez kontrolerów KIBR i wizytatorów KKN; w szkoleniu wzięło 26 kontrolerów i wizytatorów oraz 4 przedstawicieli Biura Komisji Nadzoru Audytowego..

5. Współpraca międzynarodowa

5.1. Udział Krajowej Komisji Nadzoru w wykonywaniu zadań wchodzących w skład *Action Plan* dofinansowywanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy

W IV kwartale 2016 roku został zakończony projekt współfinansowany ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, prowadzony przez konsultantów Banku Światowego pod nazwą *Action Plan* (dla KKN). Projekt opiewał na blisko 20 zadań, zgrupowanych w następujących trzech blokach tematycznych:

- 1) opracowanie nowych zasad i procedur kontroli jakości czynności rewizji finansowej we współpracy z renomowaną instytucją przeprowadzającą takie kontrole, wybraną z pomocą Banku Światowego.
- 2) zakup i wdrożenie komputerowego systemu planowania, przeprowadzania oraz raportowania kontroli i wizytacji przeprowadzanych w firmach audytorskich, w tym systemu gromadzenia dokumentacji z wybranych czynności kontrolnych.
- 3) zapewnienie udziału zarządzających systemem nadzoru oraz kontrolerów w szkoleniach z zakresu kontroli czynności rewizji finansowej organizowanych przez renomowane instytucje dla swoich pracowników.

Efektem wielu spotkań i dyskusji, z udziałem konsultantów Banku Światowego oraz członków KKN, było:

- symboliczne dofinansowanie opracowania przez wytypowanych przez KKN konsultantów Banku Światowego pierwszej wersji *Podręcznika kontroli KKN*, którego struktura posłuży do aktualizacji, zgodnie z nowymi, w tym spodziewanymi rozwiązaniami prawnymi,
- przeprowadzenie w grudniu 2016 r., dla kilkunastu osób: członków KKN oraz wytypowanych kontrolerów KIBR i wizytatorów KKN, szkolenia w wymiarze 15 godzin, m.in. na tematy systemu kontroli jakości w przepisach prawa oraz wymogów MSKJ I i MSB z punktu widzenia kontroli systemu zapewnienia jakości.

Inne liczne i oczekiwane przez KKN zadania, przewidziane w *Action Plan*, nie zostały wykonane.

5.2. Udział przedstawicieli Krajowej Komisji Nadzoru w warsztatach Sieci Zapewnienia Jakości - Quality Assurance Network-Audit (QAN-Audit)

Przedstawiciele Krajowej Komisji Nadzoru uczestniczyli w warsztatach organizowanych w strukturze Sieci Zapewnienia Jakości - Quality Assurance Network-Audit. Warsztaty te były i będą okazją do wymiany doświadczeń w zakresie nadzoru samorządowego i publicznego pomiędzy instytutami członkowskimi QAN-Audit.

W 2016 r. odbyły się trzy spotkania robocze (Bukareszt – II.2016, Sofia – V.2016, Ateny – X.2016). Kolejne spotkanie odbędzie się w marcu 2017 r. w Londynie, a następne w czerwcu, w Warszawie.

Dodatkowo, Instytut Dyplomowanych Księgowych Anglii i Walii (ICAEW), jako organizacja wspierająca to przedsięwzięcie, umożliwił członkom QAN-Audit udział w kontrolach przeprowadzanych przez tę organizację. W lutym 2017 r. reprezentant KKN wziął udział w takiej kontroli w brytyjskiej firmie audytorskiej.